

активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання через здешевлення кредитів та забезпечить економічне зростання у державі.

Література.

1. Д'яконова І. Пошук стратегії розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків. // Вісник НБУ. 2008. №2. С. 26-31.

2. Дзюба О.В. Податкове регулювання банківської діяльності в Україні та визначення його пріоритетних функцій. // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди (Фінанси, грошовий обіг, кредит). 2011. № 17/1. С. 203-209.

3. Реверчук Н.Й. Зарубіжний досвід податкового регулювання банківської діяльності та його застосування в Україні. // Науковий вісник НЛТУ України. 2008. Вип.18.5. С. 221-225.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА*

*Мішенін Є.В., д.е.н., професор,
Чигрин О.Ю., к.е.н., доцент,
Мішеніна Г.А., к.е.н., доцент,
Сумський державний університет*

Конструктивним інструментарієм розв'язання проблеми раціонального природокористування та зменшення рівня забруднення навколишнього середовища на основі впровадження системи чистого виробництва є регулювання природно-ресурсних відносин шляхом застосування податкових механізмів, природно-ресурсних платежів різного цілеспрямування.

* Роботу виконано в рамках проекту «Каузальне моделювання колаборації стейкхолдерів при чистому виробництві: узгодження соціо-еколого-економічних протиріч» (фінансовано МОН України).

Екологічні податки, природно-ресурсні платежі повинні стати ефективним інструментом у справі компенсації та запобігання економічного збитку від забруднення та екодеструктивного стану природних ресурсів на різних рівнях просторової організації чистого виробництва, а також в різних секторах економіки.

Для результативної реалізації стимулюючої (мотиваційної) функції екологічного оподаткування ставки податків повинні бути такими, щоб підприємствам було вигідніше здійснювати модернізацію виробництва на основі реалізації проектів екологічно чистого виробництва, ніж сплачувати податки. При визначенні соціально-економічної ефективності проектів екологічно чистого виробництва підприємства з урахуванням екологічної складової, окремих локальних природоохоронних заходів враховуються встановлені ставки екологічного податку за забруднення. Критерієм ефективності природоохоронних заходів стає еколого-економічний ефект, який розраховується як різниця між сумарною економією на екологічних податках та витратами на їх проведення.

Визначення еколого-економічного ефекту природоохоронних заходів здійснюється з метою:

1. Техніко-економічного та соціально-екологічного обґрунтування вибору найкращих варіантів організації системи чистого виробництва, що розрізняються між собою за впливом на навколишнє середовище та виробничі результати.

2. Економічної оцінки фактично здійснених проектів екологічно чистого виробництва.

Еколого-економічний результат (P) складається з:

P_1 – економії на екологічних податках;

P_2 – компенсаційних платежів підприємству з природоохоронних фондів;

P_3 – приросту прибутку в основному виробництві в результаті проведення системної екологізації природогосподарювання.

$$P = P_1 + P_2 + P_3, \quad (1)$$

У складі витрат підприємства враховуються всі необхідні одноразові й експлуатаційні витрати. Економічний ефект (E) визначається за формулою:

$$E=P-3, \quad (2)$$

За наявності кількох варіантів здійснення природоохоронних заходів, які однаково впливають на навколишнє середовище, але розрізняються по витратам на їх реалізацію, то вибирається варіант з найменшими приведенними витратами (3).

$$Z = \sum_{t=1}^T \frac{I_t}{(1+r)^t} + \sum_{t=1}^T \frac{K_t}{(1+r)^t}, \quad (3)$$

де I_t – поточні витрати без урахування амортизаційних відрахувань в t -му році;

K_t – капітальні вкладення в t -ому році;

r – нормативний коефіцієнт приведення різночасних витрат;

T – розрахунковий період.

Удосконалення системи екологічного оподаткування повинно також бути орієнтоване на забезпечення оцінки ефективності організації чистого виробництва з урахуванням фактора екологічної безпеки, зокрема, на рівні підприємства, що вимагає оцінки еколого-економічного ризику виникнення наднормативних викидів (скидів). Варто зазначити, що поєднання понять ймовірність виникнення викиду, величина маси шкідливих речовин і економічні втрати (для підприємства – це штрафні санкції і так званий внутрішній збиток) обумовлює можливість говорити про врахування еколого-економічного ризику при оцінці ефективності чистого виробництва. Урахування еколого-економічного ризику – це оцінка ймовірності виникнення еколого-економічних втрат, які на даному етапі розвитку суспільства, економіки можуть бути обчислені з певною адекватністю по відношенню до можливого забруднення навколишнього природного середовища.

Економічна сутність екологічного ризику зумовлена певною обмеженістю рівня знань суспільства про екологічну рівновагу, асиміляційний потенціал природи та наслідки дестабілізації (трансформації) системи «природа – суспільство – економіка». Тому еколого-економічний ризик необхідно враховувати при прийнятті господарських рішень в системі організації чистого виробництва з урахуванням застосування механізму екологічного оподаткування і, таким чином, брати до уваги можливість настання негативних незворотних наслідків для природи і суспільства. Ця методологічна позиція обумовлює необхідність модернізації сучасної національної системи екологічного оподаткування.

ПОРІВНЯЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОДАТКІВ УКРАЇНИ ТА ШВЕЙЦАРІЇ

*Перетяцько Т.М., студент,
Пилипенко К.А., д.е.н, доцент
Полтавська державна аграрна академія*

Державі для виконання своїх завдань і функцій потрібні певні видатки, які передбачаються Державним та місцевими бюджетами. Джерелом надходження коштів на ці видатки є, зокрема, державні та місцеві податки та збори, тобто встановлені державою або місцевого самоврядування обов'язкові платежі, які справляються з юридичних та фізичних осіб.

Податки є важливим елементом ринкової економіки, альтернативи якому до цього часу не знайдено. Спроба замінити податки прямим централізованим розподілом і перерозподілом доходів за планової економіки, як відомо, закінчилося невдачею.

Податкові відносини, як найбільш складний вид економічних відносин, крім основної функції – наповнення державного бюджету, виконують важливі регулюючу і стимулюючу функції як на макроекономічному, так і мікроекономічному рівнях. Внаслідок їх специфіки на податки лягає велике соціальне навантаження. При правильному застосуванні вони знижують соціальну напругу і, навпаки, при невиражених діях можуть спричиняти соціальні конфлікти.